

papers 67

2004
setembre
octubre
3a època

del Secretariat de les Institucions Escolars de l'Escola Pia de Catalunya

Visió panoràmica de l'Escola Pia

4

Mirant-ho des de Roma
Parlem amb Josep Maria Balcells

5

Recull pedagògic
Qui som?

La nostra institució

Tornem a connectar?

Ja fa uns dies que hem tornat a «connectar» després de «carregar les piles». Expressions com aquesta, pròpies del món de l'electricitat, formen part del nostre argot, en tornar de vacances. Ara bé, què volem dir exactament quan usem l'expressió «tornem a connectar»? Aquest terme ens pot fer pensar en un procés propi de construcció: hem desmuntat algun aparell elèctric i, després, ho hem tornat a connectar tot per tal que funcioni sense donar cap error.

I nosaltres? Valgui el símil per dir que les vacances han estat una aturada en el nostre procés personal i professional i, ara, després del període de repòs, hem recomençat amb noves il·lusions, nous projectes, nous propòsits. Dies abans de retrobar-nos amb els alumnes, ens hem preparat per tal que tot estigui a punt: aquelles noves matèries, aquelles programacions, aquells calaixos d'activitats... Fins hem preparat bé el missatge de les reunions de pares. Ara, ja tot està fent procés. *Però, estem segurs que no ens hem deixat cap aspecte – cable – per connectar?* Tot i que sempre hi ha cables que no estan prou ben connectats cal assegurar que, els educadors de l'Escola Pia, tenim ben conscients i connectats els trets més essencials que ens identifiquen i que, no només estiguin escrits al Caràcter Propi, sinó que assegurem que queden ben connectats amb la vida d'aula.

Pertanyem a un grup. Som part d'un col·lectiu que vol mantenir viu l'esperit del missatge de Josep de Calassanç. La presència escolàpia al món és força important. El missatge calassanci se'n transmet i el transmetem a través del modelatge, del contagi, de la reflexió i el contrast de moltes persones, escolapis i laics, que creiem que és possible una escola per a tots. *Però, coneixem prou quin és l'abast de l'Escola Pia més enllà de la nostra escola, més enllà del nostre petit país? Qui som? Quants som? A quins llocs hi ha Escola Pia? Quins són els trets que ens identifiquen? Vivim l'Escola Pia de la mateixa manera?* El monogràfic que presentem ens permet, una vegada més, redescobrir quina és la realitat escolàpia al món i la vigència i actualitat del missatge de Josep de Calassanç en la nostra societat, en el nostre món, en el nostre recent estrenat segle XXI. Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones que ens hi han ajudat, ja que ha estat un tasca laboriosa.

Novetats a Papers!

L'esperit d'innovació també arriba a Papers. La voluntat que Papers sigui una veritable eina d'intercanvi i que faciliti, encara més, l'activa participació de tots i totes, en el col·lectiu, ens porta a repensar els diferents espais i dotar-los de contingut cada vegada més significatiu. A partir d'ara, l'Espiall ens oferirà la possibilitat de conèixer racons i raconets de la nostra geografia en aquelles poblacions on hi ha una Escola Pia. D'altra banda, el Noticiari es converteix en un nou apartat que anomenem «Projecte»; un nou espai perquè cada escola pugui donar a conèixer els seus projectes transversals, interdisciplinaris, integradors, globals... que, relacionats amb la innovació, ofereixi, a uns i altres, l'oportunitat d'explicar-nos i d'encomanar-nos idees sobre el què, el com, el quan i el per què fem. Donada la limitació d'espai i de temps que té la mateixa revista que impedirà la publicació de tot el que arribi, al web de la Institució hi podreu trobar els més interessants que no s'hagin pogut publicar.

«Escola Pia»

El nom que ens identifica

D'institucions conegudes com a Pia o Pies, n'hi ha un bon grapat al nostre país i a fora: la Pia Almoina, la Casa Pia, l'Obra Pia, etc. ...

Totes tenen en comú que en el seu inici estaven dedicades a l'atenció de gent pobre, gent que necessitava una especial assistència.

Obra Pia, doncs, és sinònim d'obra de caritat envers els més pobres: oferir temps, diners, treball per ajudar als que més ho necessiten. En el transcurs de la història trobem nombroses persones que individualment o en grup han dedicat part important de la seva vida en tasques «pies»; avui en diríem solidàries. Algunes vegades al voltant d'aquesta feina hi ha nascut una institució; en podem trobar, també nombrosos exemples.

Passa el mateix en el cas de l'Escola Pia? Què significa en aquest cas la paraula pia? I per què Escola Pia i no un altre nom?

Ho explica molt bé el P. Dionisio Cueva¹. «*¿Por qué pías y no de Santa Dorotea como antes, religiosas, parroquiales, romanas, tridentinas...? Sencillamente porque eran gratuitas. Ahí esta la novedad y de allí la necesidad de un apellido específico...*» o bé, el P. Aníbal Divizia² ens diu: «*Por una parte en la característica de 'Pías', podemos ver todavía la actitud asintencial propia de la época; por otra, en su condición de 'gratuitas' descubrimos una nueva actitud eclesial frente a los niños, a los pobres y a su formación para la vida. En cuanto a 'escuelas', la intervención de Calasanz quiere ser sistemática i progresiva, indispensable para el crecimiento del*

niño, sobre todo, del niño pobre»

Associar el nom pia en el fet d'escola pietosa o religiosa, com a únic significat ha estat un error històric important. Citarem la veu autoritzada del P. Jorge Sántha³: «*Contrariamente a cuanto algunos hayan podido erróneamente deducir del nombre mismo de las Escuelas Pías, la educación intelectual tuvo un peso notable en la pedagogía calasanciana. Erróneamente, porque sabemos que, en el nombre de Escuelas Pías, el adjetivo Pías, quiere decir gratuitas y religiosas conjuntamente y, por lo tanto, no solo religiosas»*

També cal assenyalar que sempre que s'ha parlat de l'Escola Pia –Escuelas Pías en castellà–, **les dues paraules han anat sempre juntes**, ja des dels inicis. Així, Escola Pia és una expressió composta que concreta un sol concepte; no té una correspondència amb un únic mot. Avui, sovint sentim a parlar de «La

Pia» estalviant el nom d'Escola. En algunes converses entre joves sentim:

– «On estudies?

– A la Pia.»

Anomenar «Pia» a l'Escola Pia és un fet que s'està escampant en el nostre context cultural de manera errònia.

Que és una tendència imparable?

Si és així, val a dir que es va perdent un dels referents històrics que ens han construït. Sap greu.

Hauríem de fer el que estigui a les nostres mans per tal que, com a mínim a casa nostra, siguem l'Escola Pia. O, si més no, siguem els «escolapis» o «can colapi».

Marià Baqués

Pere Vilaseca

¹ Analecta Calassanctisna 1997.

² Divizia: Dimensión eclesial del Escolapio.

³ Sántha: San José de Calasanz.

Mirant-ho des de Ro

Parlem amb en

Vilagrassa, 1934.

Mestre i Pedagog.

Als 13 anys entra a l'Escola Pia com a postulant i s'ordena als 22 anys. Fa de mestre a l'Escola Pia de Nostra Senyora. Lidera diversos grups: promoció pedagògica, Escola d'Educadors, Escola de Pares SEDEP i Convivències Familiars. El 1979 és escollit Provincial de l'Escola Pia de Catalunya.

Del 1985 al 2003 ocupa el càrrec de Pare General de l'Orde. Actualment viu a la comunitat de Sabadell i participa de diferents activitats pastorals i d'església, tot i que és un jubilat actiu.

► *...Hi ha dues coordenades que són les que marquen el futur: la fidelitat a les arrels ... i , la creativitat i la innovació...* ◄

Quina és la tasca que fa el P. General de l'Orde?

La seva tasca consisteix en vetllar que funcioni la comunicació entre els diferents estaments de la institució. Procurar donar resposta, el més ponderada i ràpida possible, a tothom. En això l'ajuda el Secretari General, peça fonamental per al millor servei a l'Orde. Es cerca que no hi hagi mai, si pot ser, el silenci administratiu.

Hi ha algun òrgan que ajudi a regular les decisions?

La Congregació General és un òrgan semblant a un Consell de Ministres és un cos jurídic-administratiu i de gestió que dona resposta oficial a determinats temes. Cada conseller, anomenat Assistent General, té —a més de les funcions generals— un àmbit geogràfic en el que fa de catalitzador tant de l'anada com de la tornada dels temes

generals i, sobretot, dels propis i específics. Ve a ser com un General en funcions per aquella regió encomanada. Tota l'eficàcia està en funció de l'equip i de la consistència aconseguida. Aquests Assistents són escollits al Capítol General. Això els fa, coresponsables de la gestió i no mers executors del que disposi el P. General

Quina és la seva visió de l'Escola Pia al món, després de 18 anys d'estar al capdavant de l'Orde?

Hi ha un ostensible desplaçament geogràfic cap a la perifèria, cap als països en desenvolupament. Generalment allí es duu a terme una funció de suplència a causa de les carències que hi pot haver en l'àmbit de l'educació escolar. En aquells països que tenen una certa o bona estructura socio-cultural el repte és la qualitat i l'especificitat del nostre servei. On estem hi

estem com Església, sense cap representació oficial, naturalment, però amb totes les implicacions per a fer Escola Pia, vol dir de manera institucional i carismàtica a la vegada.

La davallada de vocacions, posa en crisi la supervivència de l'Orde?

La davallada és al món de la cultura occidental. Precipitada, autosuficient, puc dir-ho? En tants aspectes malalta. Un malalt que necessita cures i, sobretot cura i una gran dosi de prudència i seny. No fa pas més que unes poques setmanes, dirigents de la Unesco parlaven de les *noves alfabetitzacions*. Som on hem d'estar. Alfabetitzar és més modest que fer lliures, i és el camí que hi porta. Tenim més de quatre-cents anys, no dic a l'espatlla sinó al cor i a la intel·ligència emocional. Essent, modestament, una Orde estesa per quatre continents les forces que

Josep Maria Balcells, escolapi

ens manquen a certs llocs, ens en refan a d'altres. L'Orde està ben conservada «numèricament». Cares noves, colors, llengües i cultures parlen en escolapi. No hi ha por. Anem fent un bon camí. Qui parla de supervivència? No és el nostre cas, vistes les coses globalment...

Creu que el laïcat escolapi és la via per donar continuïtat a l'Orde?

Sí i no. El Sí és en majúscula i el no en minúscula. Sempre que el laïcat faci honor al sentit teològic de l'expressió, no hi ha dubte. Els dubtes ens poden venir quan no hi hagi una identificació amb els ideals de sempre. Si fem el que faria Calassanç ara, la cosa està clara. No volem continuïtat o supervivència. Volem fidelitat dinàmica i capacitat de traduccions acurades i amb fruita del temps que és la bona. Vàrem dir que el laïcat era el futur de l'Església i de l'Escolapia. No hi ha, de moment, motius per desmentir-ho.

Amb qui treballa el P. General per anar construint el projecte escolapi en cada realitat del món?

L'Orde és una coordinació, a més de ser una comunitat. Per tant, cal unitat en la diversitat. Cada grup geogràfic –tenint present la planificació general que surt del Capítol, perfectament democràtica– presenta la seva pròpia programació que serà posada a prova –in situ– durant quatre anys i avaluada contínuament pels estaments que cada grup s'ha establert. La «cúpula» ajuda i estimula les programacions concretes de cada lloc.

Quina és la nova presència que ha de tenir l'Escola Pia al s. XXI?

El darrer Capítol General va tenir molt en compte que era el primer d'un nou mil·lenni i va fer propostes de gran densitat religiosa (major autenticitat evangèlica); de recompondre l'estructura organitzativa (reestructurar per revitalitzar); de donar ales a la presència i acció laical; d'afavorir els desplaçaments geogràfics a països en procés de desenvolupament; de cercar la «qualitat total» en el que fem i per tant en les persones que fem i som; d'obrir noves formes d'acció educativa-promocional.

Li costa al P. General trobar l'equilibri per adaptar el missatge de Calassanç a les necessitats de cada realitat?

De cada societat? Quines pautes o instruccions dóna?

Si està atent «a la vida» que és la que marca les pautes del futur, si sap recolzar les tendències que són d'obertura, si «sobretot» escolta molt l'Escola Pia «militant», si amb tots els que estan al peu del canó saben ponderar les situacions i les propostes de futur, no li costa. El govern nostre és tot menys autocràtic: és participatiu a diferents nivells i àmbits. Proposa sovint, fent la funció d'animar a la recerca d'una Escola Pia nova. Per a ell, viatjar és el secret: estar a prop de l'operatiu de base. Auscultar. Dit d'una forma emblemàtica: no fer «circulars» sinó circular molt. Fer-se grec amb els grecs, romà amb els romans i així en la varietat geogràfica i cultural que ha d'impulsar i animar. La gran paraula és animar. Aquest és el principal encàrrec

dels Assistents i el General a Roma, el seu rol.

Quin aprenentatge ha fet com a Pare General que pugui compartir amb nosaltres?

La gran diversitat cultural, àdhuc en un mateix país o estat. És una fal·làcia que la llengua «comuna» ens faci semblants. La manera d'accedir a la llunyana utopia passa forçosament per anar a les arrels de la diversitat, sempre que aquesta estigui oberta a la inclusivitat, cosa no gens fàcil. Els grans valors van per cercles concèntrics i sempre van de dins a fora. És fonamental pel futur posar-ho tot, i tots, en estat de *formació permanent*. Crèixer, créixer i créixer, és el meu lema.

Com se situa l'Escola Pia Catalana respecte l'Escola Pia del món?

Tothom ha d'aprendre de tothom. Són els altres, la seva acceptació i la seva ponderació el gran test de la qualitat del que som i del que fem. No és de bon govern fer comparacions i menys a nivell públic. Catalunya pot ensenyar molt, així com pot aprendre molt. Entre tots fem la «cara bonica» de l'Escola Pia o, com deia aquell pare escolapi fa molt de temps: «l'Escola Pia gaudeix de bona salut». Jo no la canviaria per cap altra... per identificació, per pertinença, perquè la conec i me l'estimo així: entranyablement. Tota, tota, no només la de casa. Precisament, per haver-la servit, com he pogut, des de totes les perspectives de la seva rosa dels vents...

Moltes gràcies, Pare Balcells

Qui som?

Recorregut per la història

ALGUNES ANÈCDOTES

A Roma, el pont que porta el nom del Papa Sixte uneix la Roma antiga amb el barri del Trastévere. A un cantó del pont hi ha la Gran Sinagoga i a l'altre la parròquia de Santa Dorotea, on Josep Calassanç, la tardor de 1597 hi començà l'Escola Pia: per a tots, oberta, gratuïta. Com que s'hi ensenyava l'aritmètica, pràctica orientada al comerç i sense cap distinció, els jueus no dubtaren en portar-hi els seus fills. La Sinagoga no ho veié bé i decidí obrir una escola pròpia. L'escola de Calassanç, però, era per a tots.

La ciutat dels Papes celebrava innumbrables festes. No hi mancava una banda de música al carrer, a l'església, als convits. Les bandes hi abundaven però eren petits gremis tancats. Per entrar-hi calia tenir un instrument i tocar-lo. Els pobres no hi tenien accés. Era pels fills dels que ja hi tocaven. Calassanç llogà un mestre que ensenyà música i subvencionà la compra d'instruments a aquells nois que mostraven qualitats. Els gremis tancats es desmuntaren i, de llavors, varen néixer bandes musicals obertes a tothom. Aquest era l'esperit de Calassanç: obert

i revolucionari. Trencava el ritme privilegiat de molts grups de Roma. Per això el perseguiren fins a suprimir-li l'escola, l'instrument amb què obria les portes a una nova societat. L'esperit de l'Escola Pia ha continuat sent el mateix amb llocs i temps diferents.

A Catalunya els escolapis des de la fundació a Moià el 1683, optaren per una escola municipal i, per això, pactaren sempre amb els Ajuntaments i les fundacions (fins que l'Estat n'assumí totes les competències). Ajudaven a caminar el poble menut.

Feren costat a la petita burgesia emprendora que volia deslligar-se de la societat estamental privilegiada.

L'ensenyament de l'aritmètica i cal·ligrafia del P. Calassanç Bages va permetre a molts joves del Maresme emigrar a Amèrica no com a peons sinó com a experts i valorats administratius. La programació de la classe d'aritmètica pràctica o comercial del P. Francesc Ferrer admirà els entesos de finals del segle XVIII. El botiguer va aprendre a fer comptes, calcular preus: era lliure.

A mig segle XIX l'Estat regulà i implantà el batxillerat però només es comprometé a obrir instituts a les capitals de província. L'Escola Pia

fundà en poblacions secundàries responent a la crida dels ajuntaments: Terrassa, Olot, Reus, Igualada, Valls, Vilanova i la Geltrú, Tàrraga. A cada col·legi hi havia un petit internat per als alumnes de la comarca. A tots els col·legis s'implantà la nova secundària, era altre nivell cultural.

Tot i que entre els escolapis n'hi van haver de carlins, la institució Escola Pia sempre va ser neutral, acceptant el vigent sistema d'Estat i rebutjant, això sí, el totalitarisme o l'integrisme.

Durant la nostra guerra civil, a la casa d'Alella s'hi traslladà un Asil de Madrid: des del febrer de 1939 les nenes varen conviure-hi amb la comunitat religiosa restablerta.

L'Escola Pia ha intentat sempre arribar als fills de famílies de classe baixa. Des de 1902 amb el programa del comerç com a complement de la primària, s'obriren portes a nois que no podien accedir al batxillerat. Milers de joves aconseguiren guanyar-se bé i honradament la vida i crear-se una família.

Avui a l'exterior d'alguns col·legis hi ha una placa que indica que s'hi dona cursos de formació a treballadors.

La llista d'actuacions podria ampliar-se. L'Escola Pia, l'escola de Calassanç, voldria continuar sent municipal, propera al poble, oberta a tothom, proporcionant instruments que ajudin a situar-se plenament en el món. S'ha procurat que compartissin pupitre nois de diferent condició social, de diferents creences, de diferent pensament polític.

L'Escola Pia al món

Organització i estructura

L'Escola Pia ens identifica a tots els qui participem de l'ideari i compartim l'esperit escolapi,... Sovint, però, desconeixem aspectes organitzatius de la institució. En aquest apartat us oferim l'estructura actual de l'Orde i la ubicació de l'Escola Pia al món a partir d'uns plànols.

Podeu trobar més informació a: www.escolapios.es

A. Estructura General de l'Escola Pia al món

Cúria General:

Pare General, 4 Assistents Generals, Procurador General, Ecònom General, Secretari General, Postulador General, Arxiver General, Historiador de l'Orde, Bibliotecari General, Delegat per a la formació, Delegat per als laics i Delegat per al ministeri.

Delegacions Generals:

Fan tasques d'atenció a un conjunt de províncies o una zona determinada, en dependència directa del P. General

- Delegació d'Espanya
- Delegació de Japó-Filipines.

Províncies:

Actualment n'hi ha 19. Cada una amb la seva Cúria Provincial: P.Provincial, 4 Assistents Provincials, Ecònom Provincial i Secretari Provincial.

A Europa Central o de l'Est: Boèmia-Moràvia, Polònia, Hongria, Àustria, Rumènia i Eslovàquia.

A Itàlia: Romana, Ligúria, Nàpols i Etrúria.

A Espanya: Aragó, Catalunya, Tercera Demarcació, València i Bascònia.

A Amèrica: Estats Units. Mèxic, Colòmbia-Ecuador i Argentina

Viceprovíncies independents:

Sols hi ha la d'Andalusia. El viceprovincial té funcions similars a les dels provincials.

Viceprovíncies dependents d'una Província:

Tenen estructura pròpia, similar a la d'una província, però depenen orgànicament d'una província.

Depenents de Catalunya: Les Califòrnies, Cuba i Senegal.

Depenents d'Aragó: Nova York-Puerto Rico.

Depenent de la Tercera Demarcació espanyola: Guinea-Gabón.

Depenent de València: Centre Amèrica.

Depenents de Bascònia: Brasil, Xile i Venezuela.

Vicariats:

Que depenen d'una província i tenen menys autonomia que una viceprovíncia. Actualment hi ha el del Camerun, depenent d'Aragó i Ecuador, depenent de Colòmbia-Ecuador.

B. Estructura i composició d'una Província

- **Cúria Provincial:** P. Provincial, 4 Assistents Provincials, Ecònom Provincial, Secretari Provincial.
- **Estructures provincials** diverses segons les províncies, com el nostre Secretariat de les Institucions Escolars.
- **Comunitats de religiosos.**
- **Obres educatives o pastorals:** Col·legis, Parròquies. etc.

Comunitats

Religiosos

Escoles	Parròquies Esglésies	Altres
---------	----------------------	--------

Avaluació calassància

Els nous reptes

EL PLANTEJAMENT

Els darrers anys, els escolapis, a partir de les diferents reformes educatives iniciades arreu i, amb l'ànim de seguir el progrés tot mantenint la pròpia identitat, han posat especial èmfasi en la cerca d'una qualitat total. Consideren que «...les escoles de més qualitat són aquelles que tenen un ideari propi» (MISSIÓ COMPARTIDA; 14)

Sota aquest marc i, en permanent reflexió de la seva missió i atenent a l'acompliment del seu ideari, l'any 2000 van preparar un model d'avaluació que expliqués el tarannà que tenen els seus centres educatius, proposant-se:

Diagnosticar, a partir dels indicadors de qualitat del Ministeri Escolapi, l'estat actual que manté el tarannà educatiu de l'Escola Pia.

El disseny d'aquest model va ser preparat per una Comissió Interdemarcacional Escolàpia i un grup d'especialistes en avaluació institucional que col·laboraven amb la Universitat Cristòfol Colom.

El projecte d'avaluació de la qualitat calassància s'inicia a Amèrica el novembre del 2000, amb unes proves pilot en una institució dels països de Mèxic, Colòmbia i Costa Rica; el febrer de 2001 és quan es planteja avaluar la resta de les institucions, que estan distribuïdes a Mèxic, Argentina, Brasil, Xile, Costa Rica, Equador, Colòmbia, Puerto Rico, República Dominicana, Nicaragua i Veneçuela. Posteriorment, s'hi afegeix el continent Europeu, començant per Espanya, on

el lliurament dels resultats es va fer el març de 2003. A la resta de països europeus que tenen col·legis escolapis, l'aplicació del procés encara s'està duent a terme.

En aquesta avaluació calassància hi han intervingut 95 escoles (54 a Espanya i 41 a Amèrica), Hi ha participat uns 4200 educadors, 540 directius, 15300 alumnes, 16000 pares de família, 2870 ex-alumnes, 660 membres del personal de serveis i 360 de personal administratiu.

ELS RESULTATS

Els resultats van ser presentats a quatre nivells: institucional, per demarcacions, continental i general; dins de cada document es van ressaltar les fortaleses, potencialitats y debilitats de les escoles. A nivell general, però, els resultats van ser traduïts en àrees situacionals, d'aquesta manera:

En què estem bé:

- L'existència i congruència de la planificació dels processos educatius, així com de la pertinença de la majoria d'elements que els conformen, tant amb els principis del Ministeri Escolapi, com en la naturalesa de la funció a la què van dirigits.
- La funcionalitat de les estructures organitzatives, i la normativa de la convivència institucional, quant que afavoreix el desenvolupament de les

funcions, i manté òptimes les línies de comunicació i coordinació de les àrees que integren a les escoles.

El que s'ha d'enfortir:

- L'especificació d'alguns elements essencials en els projectes educatius, com la caracterització dels alumnes, els objectius de formació i la inclusió i funcionalitat d'alguns programes de recolzament als alumnes.
- La consideració d'activitats d'ensenyament i aprenentatge que duguin a generar en l'alumne processos d'auto-coneixement, esperit crític i comprensió social.
- Les accions institucionals que es duguin a terme per afavorir la integració dels membres de la comunitat educativa, i animar la identitat d'aquests amb el carisma calassanci.
- La especificació dels llocs i funcions del personal i òrgans que participen en el dia a dia de les institucions.

El què s'ha d'atendre amb urgència:

- El desenvolupament de les activitats ensenyament-aprenentatge, quant a generar l'interès i motivar els alumnes per les temàtiques de les classes, l'ús de mitjans i materials didàctics, i les modalitats d'avaluació.
- L'existència i procés d'implantació de programes extra-acadèmics, particularment el programa per a l'acció social.
- Les estratègies de vinculació institucional.
- L'existència de processos i/o programes d'incorporació i desenvolupament del personal de les institucions.

ELS REPTES

Els resultats de l'avaluació de la qualitat calassància a les escoles escolàpies ens duu a pensar alguns aspectes centrals: com entenem el carisma calassanci?, què estem fent per fer-lo viure?; el tipus d'educació que donem, respon al carisma? Les escoles, ens han permès adonar-nos que la quotidianitat de la seva manera de fer, moltes vegades deixa de banda el matís dels principis del Ministeri Escolapi que ha de regular la seva pràctica educativa, que la seva concepció com col·legi escolapi és difícil de mantenir. Encaminar els esforços a l'acompliment de la seva missió no resulta sempre fàcil.

En aquesta doble intenció educativa dels centres, que han de respondre als requeriments de les entitats educatives de l'Estat i el projecte educatiu de l'Escola Pia, es reconeix en la primera la bona presència que tenen les escoles escolàpies davant altres institucions educatives, la seva infraestructura, les respostes que ofereixen a l'entorn, les altes qualificacions obtingudes quan són valorades per instàncies rectores en educació, el competitiu que poden arribar a ser els seus exalumnes, entre altres tantes qualitats, però, en la seva dimensió escolàpia, l'avaluació de la qualitat calassància ha posat en entredit el tarannà «calassanciament parlant».

Es important que els qui treballem en el recolzament acadèmic ens aturem a pensar i treballar a partir d'aquests eixos:

- La rellevància de l'alumne en el procés de formació escolàpia, actor central de la proposta educativa, s'ha denotat una dèbil concepció sobre qui i com són els alumnes que assisteixen a les aules de les escoles escolàpies; davant això és important la

caracterització dels mateixos, a fi d'identificar amb qui s'està interactuant dia a dia a la institució, i amb les qui es concentren els objectius de formació, això és, concebre la finalitat última de la missió escolàpia a partir del reconeixement del tipus de alumne que ingressa i el perfil de persona que es desitja formar.

- No es pot perdre l'essència que identifica el carisma calassanci; la incorporació dels programes de formació escolàpia al procés educatiu han d'assegurar les seves accions pel seu acompliment i reflectir-ho en l'actuació dels protagonistes del procés.
- El procés d'ensenyament-aprenentatge-avaluació, considerant que és a l'aula on es fa viu el clima escolapi, pel que s'ha d'assegurar que aquest estigui plantejat en clau escolàpia, és a dir, sota el lema que «educadors ho som tots» i que l'educació és cada vegada més un procés de comunicació.
- La formació ha de partir d'un esquema exemplar d'actituds que hauran de ser el reflex de la vivència, l'experiència i el coneixement veritable de les coses.
- S'ha d'emfatitzar en la creació i presència d'una vertadera comunitat que animi l'esperit escolapi.

A nivell personal, s'espera que la utilitat dels resultats sigui un tema que generi prospectiva, en el sentit de possibilitar el seu ús per un millor desenvolupament a les escoles i apostar per l'acompliment adequat dels procediments que animen el dia a dia de les escoles des dels principis escolapis. Això ha de ser sistematitzat en un procés de planificació que haurà de ser recuperat en un pla de millora contínua, amb la intenció de poder ser acomplert en temps i formar.

Així mateix, no s'ha de donar per acabat el treball fet fins ara. L'avaluació és un procés dinàmic i, a partir d'ella s'inicien noves etapes de creixement i després del procés de reconceptualització del treball i la posada en pràctica, vindrà novament un procés de valoració que doni compte dels esforços que avui iniciem.

L'avaluació de la Qualitat Calassància només ha estat l'inici i gràcies a la participació de tots, properament es podran veure els seus fruits.

Maria Cristina Miranda Álvarez
Carmelita Sánchez Velázquez
de la Universitat de Veracruz (Mèxic)

On podem anar?

Un tomb per Igualada

Us convidem a venir a Igualada, la nostra ciutat, donar un tomb desitjant us agradi.

La proposta és d'iniciar el camí des del casc antic de la ciutat, concretament, de la **plaça de l'Ajuntament**, on podreu admirar la seva façana d'estil neoclàssic, presidida per una gran balconada en la planta central. Al pis superior i just en el centre, hi ha l'escut de la ciutat. L'edifici actual fou inaugurat el 24 de juny de 1883.

De la plaça us en destacarem **Els porxats** dels quals se'n desconeix la data d'origen, tot i que sabem que en el segle XIV, Igualada estava totalment porxada. La mostra que es conserva presenta columnes de secció quadrada i arcs escarsers.

Un dels edificis d'interès és el de **Cal Roure**, amb un esgrafiat a la façana imitant les antigues ornamentacions

catalanes. Si us ve de gust, us recomanem de prendre-hi unes tapes.

Continuant i, de passada, podeu mirar el núm. 12 de la plaça **Cal Riera** en la que hi ha reproduït l'escut de la ciutat, anterior al 1381, quan Igualada va passar a ser carrer de Barcelona.

Situats davant de l'Ajuntament, veureu a la vostra dreta un dels indrets més antics, la **Travessia de Sant Roc**. Documentat des de l'any 1282, recorda la ciutat medieval. Consta de dues parts: una porxada que deixa lliure el carrer i cobreix únicament les voreres, i l'altra en forma de portal amb arcs escarsers que la sostenen.

Des de la plaça, us dirigireu cap al carrer de Santa Maria, i us aturareu davant del núm. 10, a **Cal Ratés**. L'edifici és d'estil modernista (un dels estils més destacats d'Igualada) és potser el més significatiu d'aquesta etapa.

Molt a prop hi trobareu el passatge de Sant Miquel, pertanyent al primer recinte fortificat (s.XII).

Església de Santa Maria. És el conjunt històrico-artístic més important de la ciutat ja que la història del naixement d'Igualada hi està totalment vinculada, sent justament als seus voltants on s'instal·laren els primers pobladors (s. XI). Té tres etapes constructives: el campanar, la nau de l'església i la capella del St. Crist. L'estil arquitectònic pertany al Renaixement català. Quant als elements interiors, cal destacar *el retaule* de l'altar major encarregat a Josep Sunyer i Jacint Morató. Data del s. XVIII i és barroc classicista. Acabada la visita, podeu continuar pel carrer de Santa Maria fins a la plaça de Pius XII. Des d'allí tindrem una bona perspectiva d'un altre edifici modernista ubicat al xamfrà dels carrers Custiol

i del Roser. Es tracta de **Cal Barrab** (més conegut com a Cal Franquesa). L'element més característic és la torre col·locada en el mateix xamfrà, que li dóna un aire medieval.

Seguint el passeig continuareu pel carrer Custiol, en direcció a l'esquerra fins arribar a la Rambla de Sant Isidre, centre neuràlgic de la ciutat. Allí us podreu aturar a observar altres manifestacions arquitectòniques d'estil modernista i, si us ve de gust, podreu fer un beure i descansar una mica en qualsevol de les seves cafeteries o bé mirarem els seus aparadors.

Un cop hagueu arribat al capdamunt de la Rambla de Sant Isidre podeu triar entre:

- a) Cap a la dreta: carrer comercial de St. Magí que va a parar a la Pl. de Cal Font, lloc també de trobada, de botigues interessants i cafeteries, on es troba la Biblioteca Central d'Igualada.
- b) Cap a l'esquerra: plaça de la Creu, recentment restaurada, des d'on s'accedeix als carrers que donen al Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, i al Museu dels Traginers (també Restaurant dels Traginers).

- c) Si continueu recte cap a la Rambla de St. Ferran, fins a arribar a la plaça Castells, podreu observar la façana de l'Escola Pia i podreu gaudir visitant el claustre restaurat darrerament.

Altres visites recomanades:

- Asil del St. Crist, projectat per Joan Rubió i Bellver, deixeble d'Antoni Gaudí
- L'església i el castell de la muntanya de La Tossa de Montbui.
- La capella de Sant Jaume Sesoliveres
- El passeig Verdaguer (quasi 2 quilòmetres de llargada)
- El complex esportiu de Les Comes

- I, naturalment, el «tour» de les botigues: Avgda. Balmes, c/. St. Magí, Sta. Caterina, Pl. de Cal Font, etc. (Moltes botigues directa de fabrica)
- Alguns restaurants: Hotel Canaletes, antiga crta. Nacional II (buffet lliure); Restaurant El Jardí i Cal Ble, rbla. de Sant Isidre, Restaurant Els Traginers, plaça dels Traginers, etc.
- I si voleu més informació, no ho dubteu, ens truqueu a l'escola i intentarem orientar-vos. Fins aviat!

Escola Pia d'Igualada

(Informació extreta dels llibres Itineraris per Igualada, volums I i II, de Pau Llacuna i Ortínez)

Memòria 2002-2003

Acaba de sortir la MEMÒRIA 2002-2003 de Fundació. Feia temps que la volíem tenir a les mans! Ara ja la podem fullejar abastament.

La primera observació és que tots els projectes del Senegal s'enduen la part més important de l'activitat de la Fundació. Ja sabem que en aquest país els escolapis catalans han anat

disminuint, —es fan grans, fallen les forces— al mateix temps que ha crescut, i força, el nombre d'obres, institucions i d'escolapis senegalesos.

Això suposa un gran esforç de recolzament a l'obra educativa que allí és realitzada i que —dedicant-se als més pobres— mai serà econòmicament reeixida.

En aquesta memòria també hi podem

observar el treball que es realitza a nivell de sensibilització als nostres alumnes, pares i mestres.

Llegim-la amb atenció, busquem quin potser l'espai al que puc dedicar la meua atenció. Oportunitats no en falten.

Orientació

Títol del Projecte: Protocol d'assistència Pedagògica

Etaques: Infantil, Primària, ESO i Postobligatòria

Àmbit: Psicopedagògic

Àrees relacionades: transversal

Objectiu:

El projecte respon a la necessitat de crear un nou procediment per tenir un protocol amb la finalitat d'identificar i canalitzar les demandes que necessiten assistència psicopedagògica.

Quan algun membre de la comunitat educativa creu que un alumne necessita ser atès per l'àmbit psicopedagògic, és necessari que segueixi un protocol i un procés per tal de garantir-ne el seguiment i poder donar coneixement a la resta estaments.

Seqüència d'activitats

1. El procés s'inicia quan un professor, els pares, companys, ... observen que un alumne té unes problemàtiques determinades. (treballs, controls, comentaris, ...)
2. Cal informar-ne al tutor.
3. El tutor analitza si és necessària l'assistència per part de l'àmbit psicopedagògic.
4. Si així ho creu, omple el document IMP-1 per tal de formalitzar-ne l'estudi fent-lo arribar a l'equip directiu.
5. L'equip directiu de l'etapa estudiarà la demanda.
6. Si és afirmatiu, l'àmbit psicopedagògic avaluarà la informació rebuda i en determinarà la conveniència.
7. Si és afirmatiu, complimentarà el full de registre de casos (IMP-2) i n'informarà la direcció pedagògica. El tutor informarà a la família de l'estudi i inici del cas.
8. L'àmbit psicopedagògic es farà l'estudi i el seguiment per tal de resoldre el cas, anotant-ne les dades en un altre imprès d'ús intern (IMP-3).
9. Tant si el cas es resol satisfactòriament com no –se'l podrà derivar a un especialista, ...–, anotarà el tancament del cas al full de registre (IMP-2) i complimentarà el full (IMP-4), lliurant-lo al tutor perquè n'informi la família.

L'imprès de demanda es troba a l'abast del professorat a la intranet de l'escola

Valoració

La creació d'aquest instrument ha ajudat molt a unificar els criteris a les diferents etapes de l'escola. Aquest procediment es va començar a aplicar durant tercer trimestre del curs passat (2003-2004). La valoració des de l'àmbit és positiva ja que fa que les quatre etapes escolars del centre treballin amb un únic procediment. Això facilita el seguiment psicopedagògic de l'alumne al llarg de tota la seva escolaritat, independentment de l'etapa escolar que estigui cursant.

Val a dir, però, que els quatre impresos dissenyats es troben a la intranet de l'escola, l'imprès de la demanda del cas a l'abast de tot el professorat i els altres tres dins d'un grup restringit als membres de l'àmbit psicopedagògic i als directors pedagògics d'etapa.

Escola Pia de Terrassa. Tel 937885454.

Responsable: felix.elbaile@escolapia.net

RECORDEM EN MANEL DE LA MATTA

El passat mes de juliol, en l'expedició que ascendia al K2, perdíem un dels nostres docents, en Manel de la Matta. Parlar d'ell és parlar del professor, del professional, de l'alpinista, del company i de l'amic.

En Manel coordinava els cursos de formació de tècnics d'esports de les especialitats de muntanya, escalada i d'hivern. Pel seu tarannà era l'animador d'una activitat febril entorn als cursos; pel seu carisma atreia alumnat; pel seu

prestigi apropiava l'elit de l'alpinisme a l'Escola; per la seva professionalitat facilitava la relació entre administracions... ensenyava i educava els alumnes i atenuava els conflictes.

La seva experiència serà difícil de substituir. A nivell esportiu havia estat un alpinista de primer ordre. En el seu palmarès figuraven dos «vuit mils» i dos intents a l'Everest sense oxigen. Però per sobre de la fortalesa física i una tècnica fora mida, en destacava la seva ètica esportiva que hauria de fer reflexionar a tots.

Amb el Manel, no només ha marxat el company amb el que en Xavier Baladas i en Jordi Esgleas han compartit despatx, treball, i vida, sinó que també ha marxat un amic entranyable, un model d'home honest, que va saber fer seu l'esperit de l'Escola Pia.

Per tu Manel que jeus per sempre al K2.

CANVIS DE GERENTS A LES ESCOLES

Aquest curs són cinc les escoles que tenen nou director gerent. A Moià, la Sra. Mª Rosa Padrós durà la direcció gerencial de l'escola, a Vilanova serà la Sra. Mª Concepció Pérez, a Sabadell, el Sr. José Antonio Martín i a Olot, el Sr. Miquel Àngel Zarza. El Sr. Joan Vila, fins el curs passat director gerent a Sabadell, desenvoluparà el mateix càrrec a Granollers i el Sr. Jordi Cadevall, que portava la direcció gerencial de Sitges i Vilanova, romanirà com a director gerent a Sitges.

Cal agrair a tots, tant els qui han deixat el càrrec com els qui l'agafen de nou, el rigor i la professionalitat en la seva feina.

El Laicat a l'Escola Pia de Catalunya I Trobada General 2004-2005

El proper divendres 12 de novembre, a l'Escola Pia de Sarrià, es realitzarà la primera trobada de laics del curs. L'hora de trobada serà a les 8 de vespre. Podrem escoltar una xerrada molt

interessant sobre el «El diàleg interreligiós, després del Parlament de les Religions del Món» a càrrec d'en Fèlix Martí, President d'Honor del Centre Unesco de Catalunya. En acabat es

donaran un seguit d'informacions, Pregària i un sopar fred per a tots els assistents. Us hi animem a tots.

Lloc: Escola Pia de Sarrià c./ de la Immaculada, 25-35 Barcelona

Cartellera Informativa

Vespres científics de l'E.P. Nostra Senyora,
Diputació 277 Barcelona

- **FLUO, FOSFO I QUIMIO Estudi dels fenòmens lluminosos que donen escalfor. Luminescències: fluorescència, quimioluminescència i bioluminescència. Reaccions químiques molt espectaculars amb emissió de llum.**
Dia 12 de novembre

- **BOMBOLLES DE SABÓ Física de tensioactius, pel·lícules i bombolles. Les interferències de la llum. Experiències. Formació de grans bombolles de sabó i estudi de les propietats de les mateixes.**
Dia 17 de desembre. Hora a les 20:30
Lloc: Escola Pia Nostra Senyora. c/ Diputació, 277
Inscripcions a la Secretaria els dies feiners de 8:00 a 12:00

Els vespres de Santa. Anna a l'Escola Mar
Sant Agustí, 59 Mataró

- **ÉS POSSIBLE UNA ÈTICA COMUNA I COMPARTIDA?**
A càrrec d'en Jordi Porta, President d'Òmnium Cultural.
Dia 18 de novembre a les 8 del vespre.

Més que un club!

Sense paraules no sabem què dir, però quan posem títols la realitat esdevé esclava d'una idea

En efecte: quan parlant de l'Escola Pia algú diu que «som més que un club», tot seguit hi ha qui protesta i retreu que què ens hem pensat, que «això» nostre és d'un altre gènere. Que tenim objectius i una escala de valors pròpia, que hi ha una missió i una visió, i una història i una tradició,... O sigui, que la nostra dimensió –com institució educativa al servei del creixement en totes les seves capacitats d'infants i joves– és tota una altra; i que la nostra trajectòria al llarg dels anys ens ha configurat amb un tarannà i un estil educatiu que va més enllà d'una agrupació d'interessos. I, ens expliquen encara, que una altra de les nostres «propietats» és que no hi ha una única forma de fer i d'actuar, sinó que allò dels «tendres principis liberals» que deia el Dr. Trueta en el seu Esperit de Catalunya també s'aplica a l'actuació dels docents.

I ens exposen que l'esperit que es viu i es palpa a les Jornades Pedagògiques, tot i un entusiasme col·lectiu i uns sentiments d'identitat i d'unitat clars, no té res a veure amb el «papanatisme» habitual als seguidors d'un club.

(I també hi ha qui ens recorda que el nostre logo fins és millor que el de l'Aigua de Viladrau –ampolles de vidre– que va començar a circular poc després del nostre).

Però, posats a argumentar, valdria la pena no perdre de vista uns trets ben característics dels soferts seguidors dels clubs: la seva ràpida capacitat d'adaptar-se a la realitat i la poca disposició a seguir acríticament el «gurú» de torn si la realitat va per una altra banda. No fos cas que, com aquell eclesiàstic que diu que no patir massa per com es facin les disposicions socials perquè l'Església és eterna, caiguéssim en la més ignorant de les ingenuïtats, la que nega el principi de realisme i d'adaptació al món canviant. O en aquella altra ingenuïtat que creu que la fidelitat a una/es persona/es és la base d'una bona escola. No som –ni hem estat, ni ho volem ser, eil, em sembla– una «unidad de destino en lo universal». I, per tant, l'Escola Pia segur que és més que aquella Escola Pia que tenim al davant i que fem una miqueta cada dia. Potser el més nuclear és com fem les coses, on ens situem en relació a la mainada i de com ens posicionem avui en la nostra societat plural i laica, amb una actuació respectuosa, amb rerefons cristià però feta des de la laïcitat. El «com» ens dirà més sobre el «què» que moltes definicions o projectes. És allò de «digues-me com avalués i et diré com ensenyés» aplicat a totes les dimensions de l'escola.

Per cert, he buscat al llibret de l'Estil Metodològic –el nostre 'full de ruta'– i veig que no parla de res que s'assembla a un club. Però, volem dir que no comencen a néixer, en alguns indrets, grups de fans de l'estil metodològic made in EPC? Són persones que tenen clar que tot «això» nostre val la pena, que els 'invents' organitzatius, pedagògics, didàctics, pastorals, d'implicació del laïcat, ... tenen sentit de present i de futur. Qui sap si, amb els anys, no acabaran dient que som més que una escola!

Zum-zum

Papers novembre-desembre

«Catalunya, església, escola»

NOVEMBRE

- 1 • TOTS SANTS
- 4 • Reunió responsables FOC CEP-1 (15,30-17h)
- 5 • Formació estratègies i habilitats treball en equip
- 6 • Reunió Federació d'APAS (Olot)
- 8 • Reunió Consell de les Institucions (19-21h)
- 10 • Formació coordinadors primària (9,30-13,30h)
- 11 • Formació administradors (10-13,30h)
 - Grups de projecte (15,30-18h)
 - Formació estratègies aprenentatge (9,30-17h)
- 12 • Comissió «Mou-te» (10-13h)
- 17 • Formació coordinadors infantil (9,30-13,30h)
- 18 • CEP-1 (15,30-17h)
 - Formació patologies psicològiques (10-14h)
 - Reunió responsables Pirmi (15,30-18h)
- 24 • Formació coordinadors ESO (9,30-13,30h)
- 25 • Formació docents 2n any (10-17h)
 - Formació estratègies aprenentatge (15,30-18h)
 - Grups de projecte (15,30-18h)
- 26 • CAMINADA PER LA PAU
- 27 • Trobada festiva personal administ. i secretaria
SANT JOSEP DE CALASSANÇ

DESEMBRE

- 1 • Formació a docents de tecnologia (15,30-18h)
 - Formació a docents d'educació física (15,30-18h)
- 2 • CEP-1 (15,30-17h)
 - Reunió mediatecaris (10-13h)
 - Reunió responsables FP (10-13h)
- 6 • DIA DE LA CONSTITUCIÓ
- 7 • Festiu a totes les escoles
- 8 • IMMACULADA CONCEPCIÓ
- 9 • Grups de projecte (15,30-18h)
 - Formació estratègies aprenentatge (15,30-18h)
- 10 • Comissió «Mou-te» (10-13h)
- 11 • Trobada monitors «Mou-te»
- 22 • Darrer dia del 1r trimestre